

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Харківська Алла Анатоліївна,
доктор педагогічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Анотація

У роботі обґрунтовано важливість використання майбутніми педагогами цифрових технологій в освітньому процесі, що безперечно підвищує якість освіти, за рахунок широкого використання вітчизняних і світових освітніх ресурсів, цифрових бібліотек, збільшення частки самостійного освоєння матеріалу тощо. З'ясовано, що ефективність підготовки майбутніх педагогів безумовно залежить від розвитку цифрового освітнього простору закладу вищої освіти. Доведено, що задля забезпечення високого рівня підготовки майбутніх педагогів вища школа зобов'язана сприяти безперервному розвитку й оновленню цифрового освітнього простору відповідно до вимог сучасності.

Ключові слова: цифровий освітній простір, цифрове суспільство, вища школа, цифровізація освіти, підготовка майбутніх педагогів.

Аннотация

В работе обоснована важность использования будущими педагогами цифровых технологий в образовательном процессе, бесспорно повышает качество образования за счет широкого использования отечественных и мировых образовательных ресурсов, цифровых библиотек, увеличение доли самостоятельного освоения материала и тому подобное. Установлено, что эффективность подготовки будущих педагогов безусловно зависит от развития цифрового образовательного пространства учреждения высшего образования. Доказано, что для обеспечения высокого уровня подготовки будущих педагогов высшая школа обязана способствовать непрерывному развитию и обновлению цифрового образовательного пространства в соответствии с требованиями современности.

Ключевые слова: цифровой образовательное пространство, цифровое общество, высшая школа, цифровизация образования, подготовка будущих педагогов.

Summary

The paper substantiates the importance of future teachers' use of digital technologies in the educational process, which undoubtedly improves the quality of education, due to the widespread use of domestic and world educational resources, digital libraries, increasing the share of independent learning and more. It was found

that the effectiveness of training future teachers certainly depends on the development of the digital educational space of higher education. It has been proven that in order to ensure a high level of training for future teachers, higher education is obliged to promote the continuous development and renewal of the digital educational space in accordance with modern requirements.

Key words: digital educational space, digital society, higher school, digitalization of education, training of future teachers.

Підвищення продуктивності освітнього процесу з метою забезпечення високого рівня підготовки майбутніх педагогів є найважливішим завданням вищої школи, що покликана підготувати педагога «нового типу», здатного до оперативної, ефективної та креативної реалізації професійних завдань, професійного саморозвитку та самоактуалізації протягом життя.

В останні роки Україна зазнала низку політичних, економічних і соціальних перетворень, що торкнулися системи вищої освіти. Вони зумовлені, по-перше, поширенню коронавірусної інфекції COVID-19, у результаті чого усі заклади освіти України перейшли в дистанційний формат навчання; по-друге, європейськими та світовими інтеграційними процесами в освіті й науки; по-третє, демократизацією процесу отримання вищої освіти; по-четверте, глобальною конкуренцією між закладами вищої освіти; по-п'яте, запровадженням інструментарію свободи вибору форм, технологій, методів, ресурсів навчання. У зв'язку з цим одним із головних завдань вищої освіти є необхідність створення додаткових умов для успішної підготовки майбутніх педагогів. Цифровий освітній простір значно розширює можливості підготовки здобувачів вищої освіти, роблячи освітні послуги відкритими та доступними для усіх, незалежно від місця проживання або соціального статусу людей.

В. Кремень, президент НАПН України, доктор філософських наук, академік, наголошує, що в епоху цифрового суспільства особливе значення належить освіті і науці, які повинні, з одного боку, забезпечити формування у громадян цифрової компетентності, а з іншого боку, окреслити шляхи і запропонувати способи насичення освітньо-наукового середовища засобами цифрових технологій [1].

Отже, у сфері цифровізації освіти наразі склалася стійка тенденція розвитку цифрового суспільства та цифрового простору в суспільстві, що вимагає його наявності в усіх закладах вищої освіти. Відповідно до Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки «основна мета цифровізації полягає у досягненні цифрової трансформації існуючих та створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Такий приріст є можливим лише тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані, зокрема, в національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку» [2].

У зв'язку з цим метою створення цифрового освітнього простору закладу вищої освіти є формування і розвиток стійкого потенціалу для повноцінного задоволення суб'єктів освітнього процесу на основі розгалуженої системи цифрових ресурсів, їх взаємодії та забезпечення високого рівня доступності шляхом їх інтеграції з вітчизняними та зарубіжними ресурсами.

Отже, цифровий освітній простір забезпечує нові можливості для: переходу від навчання в аудиторії до віртуального навчання в різних місцях і в різний час, тим самим формуючи та розвиваючи цифрову компетентність обох учасників освітнього процесу за рахунок впровадження цифрових технологій; проектування індивідуального освітнього маршруту майбутнього педагога, задоволення освітніх потреб особистості студентів.

До стратегічних завдань закладу вищої освіти в цифровому освітньому просторі належать: розробка нормативно-правових, науково-методичних і організаційних основ створення цифрового освітнього простору; формування бази електронних освітніх ресурсів, системи забезпечення їх якості; розвиток інформаційних систем і засобів підтримки освітнього процесу, розробка програм цифровізації розвитку спеціальностей; упровадження системи дистанційного навчання; розробка електронних навчально-методичних комплексів для дисциплін; цифровізація процесів управління закладом вищої освіти; організація системи безперервного підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників у сфері цифрових технологій; забезпечення закладу освіти сучасними апаратно-програмними; розвиток цифрової інфраструктури тощо.

Сучасний заклад вищої освіти, будучи підсистемою цифрового суспільства, неухильно вбирає в себе всі зміни, викликані впровадженням цифрових технологій. Це вимагає певної оптимізації освітнього процесу в закладі вищої освіти з урахуванням того, що сучасний рівень розвитку значно розширює можливості доступу до інформації для наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників та здобувачів вищої освіти, підвищує ефективність управління закладом освіти як соціально-педагогічною системою, спрощує інтеграцію регіональної системи освіти в загальнодержавну і світову, значною мірою сприяє доступу до міжнародних джерел інформації в галузі освіти, науки та культури, створює простір, метою якого є підготовка майбутнього покоління до життя в цифровому суспільстві.

Використання цифрових технологій сприяє досягненню таких завдань: організація змішаного навчання та відповідно зниження витрат на навчання; організація масового навчання, що охоплює вітчизняних і іноземних здобувачів вищої освіти; залучення до викладання науково-педагогічних працівників міжнародного класу; інтеграція міжнародної навчальної та науково-дослідницької діяльності; розвиток ефективної співпраці з вітчизняними та закордонними закладами вищої освіти, підвищення змагального духу в освіті; поліпшення взаємодії між потребами виробництва та закладів вищої освіти.

Для майбутніх педагогів застосування цифрових технологій дозволяє підвищити якість освіти за рахунок широкого використання вітчизняних і світових освітніх ресурсів, цифрових бібліотек, збільшення частки

самостійного освоєння матеріалу, що поступово забезпечує вироблення таких якостей, як самостійність, відповідальність, організованість і вміння реально оцінювати свої сили та приймати зважені рішення, без чого немислима успішна педагогічна кар'єра.

Отже, цифровий освітній простір, побудованих на алгоритмах, забезпечує ефективність підготовки майбутніх педагогів із застосуванням цифрових технологій.

Література

1. Ляшенко О., Яцишин А. Інформаційно-цифровий освітній простір: перспективи розвитку. *Освіта і суспільство*. 2019. Квітень. № 4 (13). С. 7.

2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 02.09.2020).